

Nagy levegő

KÖNYVKRITIKA - AZ ÉS KÖNYVE - LXIV. évfolyam, 47. szám, 2020. november 20.

Az ÉS könyve novemberben – *Nádas Péter: Arbor mundi. Válogatott esszék, II. kötet, Jelenkor Kiadó, Budapest, 2020, 484 oldal, 4499 Ft*

Nádas egy fontos megszorítást tesz, amely egyaránt érvényes lehet a regényre és az esszére: „A magam tudása nem abban rejlik, hogy érteném a dolgok, a jelenségek és események jelentőségét akár csak a saját életemben is, hanem éppen mások sorsából és végzetéből kell megértenem, amit önmagamat illetően sem tudok.” Ha az esszé ebben az értelemben a szabad és nyilvános gondolkodás műve, az esszégyűjtemény, amit most a kezünkben tartunk, egy gondolkodás regénye. Nádas két kötetes esszéválogatásának második kötete, az *Arbor mundi* irodalomról, fényképészetről, festészetről és színházról szóló esszéket gyűjt össze, alapos figyelemmel a művészetek pszichológiai, történelmi, szociológiai, politikai összefüggéseire. Nádas tehát ebben a kötetében a magyar esszéirodalom hagyományos tárgykörében mozog. A legkorábbi írás 1977-ből származik, a legkésőbbi 2018-ban keletkezett. Az összeállítás nem az időrendet követi. Az egymásmellettségek, a közelségek és a távolságok inkább olyan kapcsolatokat, ellentmondásokat és íveket tárnak fel, amelyek Nádas gondolkodásának hosszú távú törvényszerűségeiről, a bejárt utak mineműségéről vallanak.